

אבא ואבן

בהם ללא ליאות. התחום הראשון הינו התחום הפנימי. בתחילת הפרשה מבין יעקב שה' קשור למקום שבו הוא נמצא, ולכן מבין יעקב שבמקום זה חייב להיבנות בית אלוקים למען יוכלו בניו ובני בניו לשאוב מהרוח שתימצא במקום זה. בית זה שייבנה יהווה מקום של הבניין הפנימי של עם ישראל. אולם לאחר בילוי של עשרות שנים בביתו של לבן, מבין יעקב שאין די בביצור העולם הפנימי של עם ישראל, אלא ישנו צורך להעמיד חייץ וגבול חרור בפני השפעות העמים. האבן השנייה נועדה לבטא את ההבדלה שמבטא יעקב בין ישראל לעמים. בין התרבות של לבן הארמי הפתלתל לבין תרבותו של יעקב איש האמת (על דרך הדרש ניתן להוסיף ולומר מסיבה זו שהאבן של בית ה' הינה אבן אחת כדי לבטא שמשם יוצא קולו האחד של ה', אולם הגל מורכב מאבנים רבות, מכיון שכאן ישנה התמודדות לכל אחד ואחד בבניית החייץ בחיי המעשה שלו בפני התרבות של לבן. כל אדם חייב לשים את האבן שלו באופן אישי כדי להקים גל זה).

יוצא אם כן שבראשית הדרך מעמיד יעקב שתי אבנים כדי לבטא שני מסרים. בני בניו של יעקב בהיכנסם לארץ יעמידו אבנים גם כן. מצד אחד עם ישראל מעמידים אבנים עליהן נכתבת התורה ובהן מובא רצונו של ה' היורד מלמעלה, אולם ישנן אבנים המוצאות מהירדן והמנציחות את הנס של קריעת הירדן. מטרת נס זה הינה להבליט את הבחירה שבחר ה' בעם ישראל ואת השמירה שהוא מעניק לו מפני העמים, כפי שמוכח בפסוקים ביהושע פרק ג': "ויאמר יהושע בזאת תדעו כי קל-חי בקרבכם והורש יורש מפניכם את הכנעני...". גם בניו של יעקב מעמידים שני סוגי אבנים בכניסתם לארץ שכן: "מעשה אבות סימן לבנים". אולם תיאור זה אינו שלם ללא שימת לב לאבן נוספת בפרשתנו אותה מתעקש יעקב לגלול לבד בעוד שכולם מחכים להתכנסות כל החושים. בגלילה זו מלמד יעקב שאסור לחשוב שאי אפשר לשנות. אם ישנה אבן המפריעה ניתן להזיז אותה אם רק חוצים. אולי לאור כל זאת ניתן להבין מדוע מכונה יעקב בפרשת ויחי: "אבן ישראל". (מט', כד'). עלינו לאמץ את היכולת לבנות בניין פנימי ולעמוד בפני חוחות המנשבות מבחוץ, ולדעת שאף אם המציאות קשה כאבן ניתן לעמוד ולשנות אותה.

שבת שלום, הרב יוני ברלין,
מנהל בית הספר

לפרשת ויצא מסגרת מאד ברורה. בתחילת הפרשה יוצא יעקב מבאר שבע ובסופה הוא שב לשערי ארץ ישראל. כאשר הוא יוצא ישנו תיאור של מלאכים הקשורים לעזיבתו את הארץ וכאשר הוא שב הוא פוגש שוב במלאכים. פרשתנו מתארת את כל האיחורים והעלילות שעובר יעקב בביתו של לבן.

מבט פנימה אל מסגרת הפרשה מעמיד אותנו על דבר נוסף המשמש כמסגרת לכל הפרשה. דבר זה הינו האבן שמשמשת בתפקיד מרכזי ביציאתו ובחזרתו של יעקב. בתחילת הפרשה ובסופה אנו מוצאים את יעקב מציב אבן. בתחילת הפרשה נאמר כן: "ויקח את האבן אשר שם מראשותיו ויציבה מצבה", ובסוף הפרשה: "ויקח יעקב אבן וירימה מצבה". עיון בפסוקים חושף בפנינו עוד כמה נקודות השוואה בין שני המקומות. בשני המקומות ישנו עניין של יחס בין אבנים רבות לבין אבן בודדת. בתחילת הפרשה יעקב מניח מספר אבנים למראשותיו ואילו כאשר הוא קם מתארת התורה את לקיחת האבן הבודדת אשר שם לראשו. גם בסוף הפרשה לאחר הקמת האבן מצווה יעקב את אחיו "לקטו אבנים". בתחילה האבנים הופכות לאבן ובסוף האבן הופכת לאבנים. בשני המקומות מובלט שישנה קריאת שם הקשורה להקמת האבן. בתחילת הפרשה המקום נקרא בית א-ל, ואילו בסוף הפרשה המקום נקרא גלעד. בשני המקרים מודגשת מעשייתו של יעקב. בתחילת הפרשה יעקב קם בבוקר ומייד מבין שהוא צריך לעשות מעשה בעקבות החוויה שחוה בלילה ולכן: "וישכם יעקב בבוקר וייקח את האבן אשר שם מראשותיו וישם אותה מצבה". גם בסוף הפרשה עשייתו של יעקב הינה נמרצת ומיידית. לנוכח נאומו המייגע של לבן מגיב מייד יעקב: "ויקח יעקב אבן וירימה מצבה".

ברור אם כן שישנו מקום להבין את הקשר בין שתי האבנים הללו. ראשית צריך לומר שעצם הקמת האבנים קשורה לתפיסת עולם בעלת חזון של יעקב אבינו. יעקב מבין שעל מנת שהמציאות הרגעית לא תחלוף ותיכנס לתהום הנשייה, ישנו צורך להנציח את הרגע על ידי דבר יציב וקבוע כאבן. אולם בכך לא די. עיון מעמיק בשני מקרים אלה חושף בפנינו אמירה ברורה ביותר בנוגע לשני אבני היסוד של עם ישראל. יעקב נמצא בדרכו לבניית האומה הישראלית. בהקמת אבנים אלה מבקש יעקב לבטא את שני תחומי הפעילות שעל עם ישראל לעסוק